

ALTERNATIVNÍ A AUGMENTATIVNÍ KOMUNIKACE AAK

STUDIJNÍ OPORA PŘEDMĚTU, NENÍ POVOLENA ŠÍŘIT MIMO STUDIJNÍ

Charakteristika - Jednotlivé systémy- Možnosti
využití

?

AAK

- × pro těžce zdravotně postižené s omezením verbální komunikace
- × systémy, kt. umožňují dorozumívat se, komunikovat se svým okolím, vyjádřit svoje pocity, přání, reagovat na podněty

AAK je určena pro děti i dospělé

- × mentálně postižené
- × osoby s autismem
- × postižené DMO
- × neslyšící
- × s vícenásobným postižením
- × s poruchou po mozkové příhodě, po úrazu mozku
- × s motorickým postižením jiného původu (např. roztroušená skleróza)
- × s důsledky laryngektomie (odstranění, poranění hrtanu)

AAK JAKO POJEM

- ✦ AAK obecný pojem vyjadřující určitý přístup
- ✦ Augmentativní komunikační systémy – podporují již existující komunikační schopnosti, které jsou však nedostatečné
- ✦ Alternativní komunikační systémy – náhrada mluvené řeči, v případě sluchově postižených – náhrada znakové řeči

AAK V PRAXI

system AAK – souhrn všech postupů a prostředků, který se užívá pro rozvoj dorozumívání a zahrnuje prostředky

- × oční kontakt (řeč očí)
- × mimiku (výrazy obličeje)
- × gestiku (gesta)
- × znakovou řeč
- × prstovou abecedu
- × dorozumívání se pomocí obrázků, předmětů, symbolů, počítačů, pomůcek s hlasovým výstupem

CO POSUJEME PŘI VÝBĚRU AAK

- × současný způsob dorozumívání
- × předpokládaný vývoj dorozumívání
- × stupeň rozumění řeči
- × komunikační potřeby postiženého
- × pohybové možnosti
- × úroveň kognitivních schopností
- × v úvahu je nutné brát i prostředí postiženého

VÝHODY A NEVÝHODY AAK

Výhody

- × snižují pasivitu postižených
- × snižují těžké frustrace z nepochopení
- × zvyšují zapojení do činností
- × umožňují postiženým samostatně rozhodovat
- × přispívají rozvoji kognitivních jazykových schopností
- × rozšiřují možnosti aktivně komunikovat

Nevýhody

- × menší společenské uplatnění
- × vzbuzují pozornost veřejnosti
- × zavedení alternativních systémů může být považováno za důkaz, že jedinec nebude nikdy verbálně komunikovat
- × proces porozumění předchází vyjadřování (nejdříve se musí systém naučit, pak ho může používat)

DĚLENÍ SYSTÉMŮ AAK

podle způsobu přenosu informací rozlišujeme

- a) dynamické systémy (př. znaky a gesta, prstová abeceda, znaková řeč, Makaton)

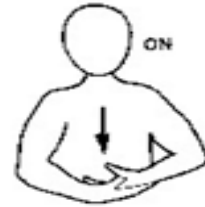
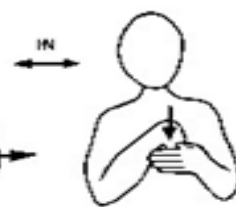
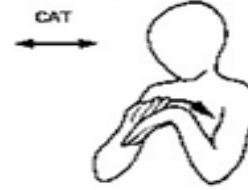
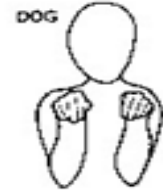
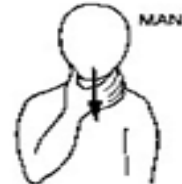
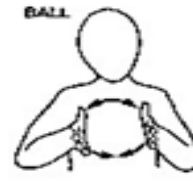
- a) statické systémy (př. Bliss, piktogramy)

FACILITOVANÁ KOMUNIKACE

- ✘ autorka Rosemary Crossley z Austrálie
- ✘ založena na mechanické podpoře ruky postiženého – facilitátor (osoba, která provádí asistenci) přidržuje ruku, zápěstí nebo paši postižené osoby, nastavuje protitlak proti ruce postiženého, zajistí zpětnou vazbu a zároveň ji stimuluje, když postižený vyťukává zprávu na psacím stroji, PC, tabulce s abecedou
- ✘ cíl – omezit podporu facilitátorovy ruky na nejmenší míru

MAKATON

- ✘ autorka Margaret Walker (VB)
- ✘ jazykový program, který poskytuje základní prostředky komunikace, podněcuje rozvoj mluvené řeči i porozumění pojmům
- ✘ manuální znaky doplněné mluvenou řečí a symboly (doplněny i obrázkovými symboly)
- ✘ základ – 350 znaků

       mencap
Would you like to find out more about Mencap?

       an
I would like to invite you to an information day where you

can find out about becoming a member of Mencap.

For only £1 a year you can:

* influence the future of the organisation;

* stand for election to the new National Assembly;

* vote in elections to choose Assembly representatives.

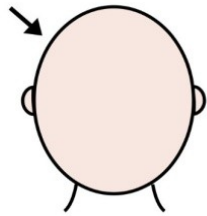
      23
The information day is on July 23 at Cleartown Town Hall.

You can drop in any time between 10am and 2pm. You can

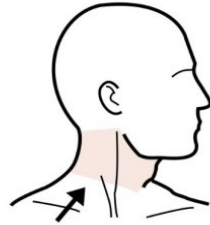

call me on 01234 567 89 for more details.

PIKTOGRAMY

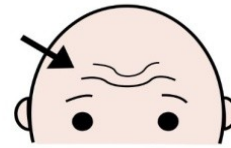
- ✦ zjednodušená zobrazení skutečnosti – srozumitelné všem
- ✦ jednoduché řazení – možno skládat věty nebo např. program dne

HLAVA

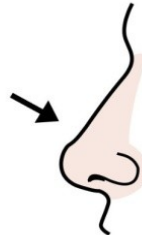
KRK

ČELO

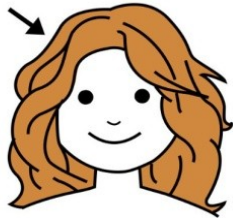
TVÁŘ

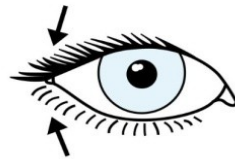
NOS

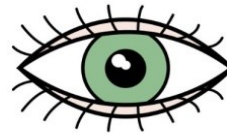
UCHO

VLASY

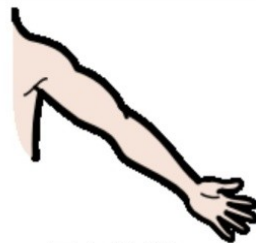
ŘASY

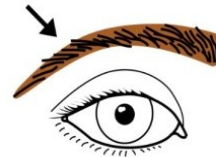
OKO

NOHA

RUKA

OBOČÍ

BLISS

- × vyvinul Charles Bliss
- × místo slov jednoduché obrázky
- × slouží i jedincům s omezenými pohybovými funkcemi rukou – možné ukazovat očima, namířením světelného bodu
- × základní slovník – asi 100 symbolů, jejich kombinací se vytvářejí další významy
- × je možné zpracovat a upravit k počítačovému užití

Basic symbols

person

feeling

mind

knowledge

time

intensity

container

work

house, building

room

chair

table

stairs

eye

ear

hand

number

and, plus, also

minus, without

multiplication

division

equal, same

part, piece

animal

language

pen, pencil

paper, page

book

protection

health

medicine

world

nature

earth

sky

light

water

fire

air

cloud

tree

flower

rock

wheel

electricity

sun

moon

earth

SYSTEMY ZALOŽENÉ NA POUŽITÍ PC S HLASOVÝM VÝSTUPEM

- ✦ ovládání řešeno individuálně – rukou, hlavou, bradou, kolenem, ukazovátkem na hlavě, světelným paprskem umístěným na brýlích, zvukem, dechem

SOCIÁLNÍ ČTENÍ

- × u mentálně postižených dětí i dětí s více vadami
- × poznávání, interpretace a přiměřené reagování na zřetelná znamení a symboly, piktogramy, slova a skupiny slov, které se vyskytují v nejbližším okolí, aniž by byly využívány čtecí dovednosti
- × nácvik soc. čtení:
- × soubor obrázků a textů
- × slova ve vztahu k piktogramům
- × skupiny slov ve vztahu k piktogramům

× Literatura:

Bartoňová, M., Bazalová, B., Pipeková, J. (2007) Psychopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Paido.

Bartoňová, M. (2019) Psychopedie. Studijní opora. Slezská univerzita.

Valenta, M., Michalík, J., Lečbych, M. a kol. (2018) Mentální postižení. Praha: Grada.

Valenta, M., Müller, O. (2013) Psychopedie: teoretické základy a metodika. Praha: Parta.

Portál MŠMT: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/skolsky-informacni-a-vzdelavaci-portal>